

EDUSKUNNAN VASTAUS 175/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi maahanmuuttajan erityistuesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksensä laiksi maahanmuuttajan erityistuesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 145/2002 vp).

Valiokuntakäsittely

Sosiaali- ja terveystoimi on antanut asiasta mietinnön (StVM 35/2002 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

maahanmuuttajan erityistuesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on turvata riittävä toimeentulo vanhuuden ja työkyvyttömyyden ajalta sellaiselle Suomessa asuvalle maahanmuuttajalle, joka ilmeisesti muutoin olisi jatkuvasti toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) tarkoitetun toimeentulotuen tarpeessa.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan

1) *maahanmuuttajalla* Suomeen muuttanutta 16 vuotta täyttänyttä henkilöä, joka on asunut Suomessa vähemmän kuin kansaneläkelain (347/1956) 25 b §:ssä säädetyn täysimääräiseen kansaneläkkeeseen oikeuttavan ajan;

2) *työkyvyttömällä* henkilöä, joka sairauden, vian tai vamman takia on kykenemätön tekemään tavallista työtään tai muuta siihen verrattavaa työtä, mitä on pidettävä ikä, ammattitaito ja

muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana.

3 §

Toimeenpano

Tämän lain mukaiset tehtävät hoitaa Kansaneläkelaitos.

2 luku

Erityistuen myöntämisedellytykset, määrä ja määräytymisperusteet

4 §

Erityistuen myöntämisedellytykset

Maahanmuuttajan erityistuki voidaan myöntää:

- 1) 65 vuotta täyttäneelle maahanmuuttajalle; tai
- 2) työkyvyttömyyden perusteella toistaiseksi tai määräajaksi alle 65-vuotiaalle maahanmuuttajalle.

Lisäksi tuen saamisen edellytyksenä on, että tuen hakija on laillisesti asunut Suomessa 16 vuotta täytettyään vähintään viiden vuoden yhdenjaksoisen ajan välittömästi ennen erityistuen alkamista.

Tuen saamisen edellytyksenä on myös, että hakija on taloudellisen tuen tarpeessa ja hän osoittaa hakeneensa Suomesta ja ulkomailta ne eläkkeet ja muut etuudet, joihin hänellä voi olla oikeus.

5 §

Erityistuki työkyvyttömyyden perusteella

Työkyvyttömyyden perusteella erityistuki voidaan myöntää niin pitkäksi ajaksi kuin henkilön arvioidaan olevan 2 §:n 2 kohdassa tarkoitulla tavalla työkyvytön. Erityistukea määrääjäksi myönnettäessä Kansaneläkelaitoksen on varmistettava, että henkilölle on laadittu hoito- tai kuntoutussuunnitelma. Erityistuki voidaan

myöntää myös siltä ajalta, jonka hoito- tai kuntoutussuunnitelman valmistelu kestää.

6 §

Erityistuen määrä

Erityistuen määrä on täysimääräisen erityistuen ja 7 §:n mukaisen vuositulon erotus.

Täysimääräinen erityistuki on ensimmäisessä kuntaryhmässä 5 715,12 euroa ja toisessa kuntaryhmässä 5 477,40 euroa vuodessa.

Jos erityistuen saaja on avioliitossa, täysimääräinen erityistuki on ensimmäisessä kuntaryhmässä 5 028,48 euroa ja toisessa kuntaryhmässä 4 826,04 euroa vuodessa.

Erityistuki myönnetään sen kunnan kuntaryhmän mukaisena, jossa henkilö asuu erityistuen alkamisajankohtana.

Kuntaryhmistä on voimassa, mitä kansaneläkelain 25 §:n 4 momentissa säädetään.

7 §

Huomioon otettavat tulot ja omaisuus (vuositulo)

Erityistukea myönnettäessä otetaan huomioon henkilön käytettävissä olevat tosiasialliset tulot, jotka hänen arvioidaan jatkuvasti tai toistuvasti vuosittain saavan. Lisäksi otetaan huomioon hänen puolisonsa vastaavat tulot siltä osin kuin ne ylittävät avioliitossa olevan henkilön täysimääräisen erityistuen.

Tulona ei kuitenkaan oteta huomioon (*etuoi-
keutetut tulot*):

- 1) toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea;
- 2) valtion tai kunnan varoista suoritettavaa asumistukea;
- 3) lapsilisälain (796/1992) mukaista lapsilisää;
- 4) kansaneläkelain 29 §:n mukaista lapsikorotusta;
- 5) työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa mainitun lain, eläkesäännön tai eläkeohjesäännön mukaiseen eläkkeeseen sisältyvää lapsikorotusta;

6) työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen lapsikorotusta;

7) kansaneläkelain 30 a §:n mukaista eläkkeensaajien hoitotukea tai sairauden tahi vamman perusteella maksettavaa muuta vastaavaa tukea tai korvausta;

8) rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaisia rintamalisiä;

9) eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille maksettavaa rintama-avustusta.

Vuosituloksi katsotaan myös kahdeksan prosenttia siitä henkilön omaisuuden arvosta, joka ylittää 13 205 euroa tai, jos hän on avioliitossa, jolla puolisoiden yhteenlasketun omaisuuden arvo ylittää 21 128 euroa. Vuosituloa arvioitaessa omaisuudeksi ei lueta henkilön omassa käytössä olevaa asuntoa.

Jos henkilö saa kansaneläkelain mukaista varhennettua vanhuuseläkettä, otetaan kansaneläketulona huomioon sen suuruusena kuin se olisi, jos sitä ei olisi varhennettu.

8 §

Yhteistalous

Jos mies ja nainen avioliittoa solmimatta jatkuvasti elävät yhteisessä taloudessa avioliiton-omaisissa olosuhteissa, erityistukea määrättäessä sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään avioliitossa olevista henkilöistä.

Jollei avioliitossa olevalla henkilöllä ole yhteistä taloutta puolisonsa kanssa, hänen erityistukeaan määrättäessä sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään sellaisen henkilön erityistuesta, joka ei ole avioliitossa.

9 §

Erityistuen pienin maksettava määrä ja pyöristys

Erityistukea ei makseta, jos sen määrä kuukaudessa olisi pienempi kuin 10,76 euroa.

Erityistuen määräytymiseen vaikuttavat omaisuus- ja tuloerät pyöristetään lähimpään euroon.

3 luku

Erityistuen hakeminen, myöntäminen ja maksaminen

10 §

Erityistuen hakeminen

Erityistukea haetaan Kansaneläkelaitokselta. Erityistuen hakijan on annettava erityistuen myöntämiseksi ja maksamiseksi tarvittavat tiedot. Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset siitä, mitä tietoja hakemuksessa on annettava.

Jos erityistuen saaja tai hakija sairauden, vanhuudenheikkouden tai muun sellaisen syyn takia ei pysty itse hakemaan erityistukea tai muutoin huolehtimaan erityistukea koskevista eduistaan ja oikeuksistaan eikä hänellä ole edunvalvojaa, voi Kansaneläkelaitoksen hyväksymä tuen saajan tai hakijan lähiomainen tai muukin henkilö, joka pääasiallisesti on huolehtinut hänestä, käyttää puhevaltaa tuen saajan tai hakijan puolesta erityistukea koskevassa asiassa.

11 §

Työkyvyttömyyden selvittäminen

Työkyvyttömyyden perusteella tehdyn erityistukihakemuksen ratkaisemista varten on Kansaneläkelaitokselle toimitettava hakijan terveydentilasta lääkärinlausunto, joka sisältää hoito- tai kuntoutussuunnitelman. Kansaneläkelaitos voi kuitenkin kustannuksellaan hankkia lääkärinlausunnon, jos hakija on hoidettavana sairaalassa tai laitoksessa tai jos siihen on muu erityinen syy.

Erityistuen hakija on velvollinen käymään työkyvyttömyyden selvittämistä tai uudelleen arvioimista varten tutkittavana Kansaneläkelaitoksen määräämän lääkärin luona tai Kansaneläkelaitoksen määräämässä sairaalassa. Kansaneläkelaitos suorittaa tutkimuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

12 §

Hakemuksen hylkääminen eräissä tilanteissa

Erityistukihakemus voidaan hylätä, jos tuen hakija kieltäytyy antamasta hakemuksen ratkaisemiseksi tarpeellista tietoa tai esittämästä selasta selvitystä, jota häneltä kohtuudella voidaan vaatia, tai jos työkyvyttömyyden perusteella haetun erityistuen hakija ei noudata lääkärin-tutkimuksen toimittamista koskevaa määräystä.

13 §

Erityistuen myöntäminen

Erityistuki myönnetään myöntämisedellytysten täyttymistä seuraavan kuukauden alusta, kuitenkin aikaisintaan hakemiskuukauden alusta lukien.

14 §

Erityistuen alkaminen eräissä tilanteissa

Työkyvyttömyyden perusteella myönnetty erityistuki alkaa aikaisintaan sen kuukauden alusta, jota edeltäneen kuukauden aikana hakijalla on viimeksi ollut oikeus sairauden, vian tai vamman perusteella sairausvakuutuslain (364/1963) 15 §:n 1 tai 3 momentin nojalla päivärahaan. Jos oikeutta päivärahaan ei ole, työkyvyttömyyden perusteella myönnetty erityistuki alkaa kuitenkin vasta, kun sairausvakuutuslain 19 §:ssä tarkoitettua aikaa vastaava aika on päätynyt. Tämä ei kuitenkaan koske hakijaa, jonka työkyvyttömyys on alkanut ennen kuin hän on täyttänyt 15 vuotta.

15 §

Erityistuen maksaminen

Erityistuki maksetaan kuukausittain saajan ilmoittamalle tilille Suomessa sijaitsevaan rahalaitokseen. Erityistuki voidaan kuitenkin mak-

saa muullakin tavalla, jos tilille maksaminen ei ole mahdollista tai jos tuen hakija tai saaja esittää Kansaneläkelaitoksen hyväksymän erityisen syyn.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset erityistuen maksupäivästä.

16 §

Erityistuen väliaikainen maksaminen

Jos erityistuen hakijalla on vireillä eläkettä, korvausta, avustusta tai muuta jatkuvaa erityistuen määrään vaikuttavaa etuutta koskeva hakemus, voidaan erityistuki maksaa väliaikaisena.

Jos erityistuessa tulona huomioon otettavasta eläkkeestä, korvauksesta, avustuksesta tai muusta jatkuvasta erityistuen määrään vaikuttavasta etuudesta on muutoksenhaku vireillä, voidaan erityistuki maksaa väliaikaisena.

Kun eläkettä, korvausta, avustusta tai muuta jatkuvaa erityistuen määrään vaikuttavaa etuutta koskeva hakemus on lopullisesti ratkaistu, annetaan erityistuesta lopullinen päätös.

17 §

Periminen eräissä tapauksissa

Jos erityistuen saajalle myönnetään takautuvasti eläkettä, korvausta, avustusta tai muuta jatkuvaa erityistuen määrään vaikuttavaa etuutta, Kansaneläkelaitos voi periä samalta ajalta liikaa maksetun erityistuen määrän takautuvasti suoritettavasta eläkkeestä tai muusta etuudesta. Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava työeläkelaitokselle tai muulle etuuden maksajalle vähintään kaksi viikkoa ennen eläkkeen tai muun etuuden maksamista, että eläke tai etuus tai osa siitä on maksettava Kansaneläkelaitokselle.

4 luku

Erityistuen tarkistaminen, keskeyttäminen ja lakkauttaminen

18 §

Ilmoitusvelvollisuus

Erityistuen saajan on ilmoitettava Kansaneläkelaitokselle avioliiton solmimisesta, avioliiton purkautumisesta, erityistukeen vaikuttavissa tuloissa ja omaisuudessa tapahtuneesta muutoksesta, ulkomailla oleskelustaan, asuinkunnan muuttumisesta, laitoshoitoon joutumisestaan sekä muista erityistukeen vaikuttavista olosuhteiden muutoksista.

Erityistukea työkyvyttömyyden perusteella saava on lisäksi velvollinen ilmoittamaan Kansaneläkelaitokselle terveydentilansa ja työkykynsä olennaisesta parantumisesta sekä ryhtymisestä työhön, jota ei ole pidettävä satunnaisena.

19 §

Erityistuen tarkistaminen

Erityistuki tarkistetaan kerran vuodessa (*vuositarkistus*). Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tarkistamisen suorittamisesta.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, tarkistetaan erityistuki:

1) kun erityistukeen vaikuttava vuositulo on noussut vähintään 734 euroa tai alentunut vähintään 367 euroa;

2) kun erityistuen saajalle maksettava kansaneläke tai perhe-eläkelain (38/1969) mukainen perhe-eläke tarkistetaan;

3) kun erityistuen saaja solmii avioliiton tai avioliitto purkautuu;

4) kun erityistuen saaja on kuuden kuukauden ajan yhdenjaksoisesti asunut eri kuntaryhmään kuuluvassa kunnassa kuin se kunta, jonka kalleusryhmän mukainen hänen erityistukensa on.

Erityistuki tarkistetaan muutosta seuraavan kuukauden alusta lukien. Kun erityistukea työkyvyttömyyden perusteella saava täyttää

65 vuotta, tarkistetaan erityistuki 65 vuoden täyttymistä seuraavan kuukauden alusta 65 vuotta täyttäneelle maksettavaksi erityistueksi.

Jos erityistuen korottamisen edellytykset ovat Kansaneläkelaitoksen tiedossa, korotus voidaan myöntää myös ilman hakemusta.

20 §

Erityistuki ulkomailla oleskelun aikana

Erityistukea maksetaan tilapäisen ulkomailla oleskelun ajalta, kuitenkin enintään sen kuukauden loppuun, jonka aikana oleskelu on kestänyt yhteensä 90 päivää. Tämän jälkeen tukea ei makseta kyseisen kalenterivuoden aikana niiltä kuukausilta, joiden aikana tuen saaja oleskelee ulkomailla.

Erityisen painavasta syystä edellä mainitusta 90 päivän ajasta voidaan poiketa.

21 §

Erityistuki laitoshoidon aikana

Erityistukea vähennetään, kun tuen saaja on ollut kansaneläkelain 42 a §:ssä tarkoitetussa hoidossa yli kolme kuukautta siltä osin kuin tuki yhdessä maksettavan kansaneläkkeen kanssa ylittää tuen saajalla ensimmäisessä kuntaryhmässä 251,42 euroa ja toisessa kuntaryhmässä 231,66 euroa kuukaudessa sekä avioliitossa olevalla tuen saajalla ensimmäisessä kuntaryhmässä 226,81 euroa ja toisessa kuntaryhmässä 209,95 euroa kuukaudessa.

Jos laitoshoidossa olevalle tuen saajalle maksetaan eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) mukaista asumistukea, ei 1 momenttia sovelleta.

22 §

Erityistuki rangaistuksen täytäntöönpanon aikana

Rangaistuksen täytäntöönpanoa varten rangaistuslaitoksessa tai vaarallisten rikoksenuusijain eristämisestä annetun lain (317/1953)

1 §:ssä tarkoitetussa pakkolaitoksessa olevan erityistuki keskeytetään sen jälkeen, kun vankeusrangaistusta tai sen ohella suoritettavaa sakon muuntorangaistusta on suoritettu kolme kuukautta. Jos rangaistuksen täytäntöönpanoa välittömästi edeltänyt tutkintavankeusaika vähennetään rangaistuksesta, erityistuki keskeytetään vastaavasti, kun rangaistuksen täytäntöönpanon ja vähennyksen yhteenlaskettu aika on kestänyt kolme kuukautta, aikaisintaan kuitenkin rangaistuksen suorittamisen laskettua alkamisajankohtaa seuraavan kuukauden alusta.

Erityistukea, joka on ollut keskeytyneenä 1 momentissa mainitusta syystä, ryhdytään maksamaan sen kuukauden alusta lukien, joka lähinnä seuraa vapausrangaistuksen tai pakkolaitoksessa olon päättymistä.

Siltä ajalta, jolta tuki on keskeytettävä 1 momentissa mainitusta syystä, erityistuki voidaan määrätä maksettavaksi tuen saajan puolisolle ja 16 vuotta nuoremmille lapsille ja sitä vanhemmille työkyvyttömille lapsille, jos heidän elatuksensa on riippuvainen erityistuesta.

23 §

Erityistuen maksaminen kunnan toimielimelle

Jos erityistuen maksamista tuen saajalle itselleen ei voida pitää tarkoitustaan vastaavana hänen elämäntapojensa, sairautensa tai muun erityisen syyn vuoksi eikä hänelle ole määrätty edunvalvojaa, Kansaneläkelaitos voi erityistuen saajan suostumuksella päättää, että tuki maksetaan tuen saajan asuinkunnan sosiaalihuoltolain (710/1982) 6 §:n 1 momentissa tarkoitetulle toimielimelle käytettäväksi tuen saajan ja hänen edellä 22 §:n 3 momentissa tarkoitettujen omaistensa huoltoon. Näin maksettua erityistukea ei saa vastoin tuen saajan nimenomaista suostumusta käyttää muuhun kuin sen kuukauden aikana annettavaan huoltoon, jolta erityistuki on maksettu.

24 §

Erityistuen väliaikainen keskeyttäminen

Erityistuen maksaminen voidaan väliaikaisesti keskeyttää tai sen määrää vähentää, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu, jos on perusteltua syytä olettaa, että erityistuki olisi lakkautettava tai sen määrää vähennettävä, tai jos 11 §:n 2 momentin tai 18 §:n mukaista velvoitusta erityistuen saamisedellytysten tarkistamiseksi ei noudateta. Määräajaksi myönnetty erityistuki voidaan lisäksi keskeyttää, jos on perusteltua syytä olettaa, että tuen saaja on ilman pätevää syytä kieltäytynyt kuntoutuksesta ja tuki olisi lakkautettava.

25 §

Erityistuen lakkauttaminen

Jos erityistuen saaja muuttaa ulkomaille vakinaisesti asumaan, erityistuki lakkautetaan muuttoa seuraavan kuukauden alusta lukien.

Sen lisäksi erityistuki lakkautetaan seuraavan kuukauden alusta lukien, kun tuen saajan olosuhteissa on tapahtunut sellainen muutos, etteivät tuen myöntämisedellytykset enää täyty.

26 §

Erityistuen alentaminen

Jos henkilö on lahjoittanut omaisuuttaan tai muulla tavalla heikentänyt taloudellista asemaansa taikka ryhtynyt muuhun toimenpiteeseen ilmeisesti siinä tarkoituksessa, että erityistukea myönnettäisiin virheellisin perustein, tukea ei myönnetä tai se myönnetään sen suuruisena kuin se olisi ollut ilman tällaista menettelyä tai toimenpidettä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu tuen epäminen tai alentaminen voi kestää enintään kolmen vuoden ajan.

5 luku

Muutoksenhaku ja takaisinperintä

27 §

Muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen erityistukea koskevaan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta tarkastuslautakunnalta kirjallisella valituksella. Tarkastuslautakunnasta säädetään sairausvakuutuslaissa.

Tarkastuslautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta vakuutus oikeudelta kirjallisella valituksella. Vakuutus oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu valituskirjelmä on toimitettava Kansaneläkelaitokselle viimeistään 30 päivänä sen päivän jälkeen, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

28 §

Itseoikaisu

Jos Kansaneläkelaitos hyväksyy kaikilta osin sille toimitetussa valituksessa esitetty vaatimukset, sen on annettava asiasta oikaisupäätös. Oikaisupäätökseen saa hakea muutosta siten kuin 27 §:ssä säädetään.

Jos Kansaneläkelaitos ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa päätöstä 1 momentissa mainituin tavoin, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Kansaneläkelaitos voi tällöin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen. Jos valitus on jo toimitettu muutoksenhakuelimelle, Kansaneläkelaitoksen on ilmoitettava sille heti väliaikaisesta päätöksestä. Väliaikaiseen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle viimeistään 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

29 §

Valituksen myöhästyminen

Jos tarkastuslautakunnalle tai vakuutus oikeudelle annettava valitus on saapunut 27 §:ssä säädetyn määräajan jälkeen, asianomainen muutoksenhakuelin voi tästä huolimatta ottaa valituksen tutkittavakseen, jos myöhästymiseen on ollut painavia syitä.

30 §

Päätöksen poistaminen

Jos erityistukea koskeva lainvoimainen päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ilmeisesti lain vastainen, vakuutus oikeus voi Kansaneläkelaitoksen esityksestä tai asianomaisen hakemuksesta, varattuaan muille asianomaisille tilaisuuden tulla kuulluiksi, poistaa päätöksen ja määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Tehtyään edellä sanotun esityksen Kansaneläkelaitos voi, kunnes asia on uudelleen ratkaistu, väliaikaisesti keskeyttää erityistuen maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisesti.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyen etuuden myöntämisestä tai myönnetyn etuuden lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, Kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyen etuuden tai myöntää etuuden aikaisempaa suurempana. Myös tarkastuslautakunta ja vakuutus oikeus voivat menetellä vastaavasti muutoksenhakuasiain käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 27 §:ssä säädetään.

31 §

Päätöksen oikaiseminen

Jos erityistuen saajalle on takautuvasti myönnetty kansaneläkelain 26 §:n 1 tai 5 momentissa tarkoitettu etuus tai tällaista etuutta on korotettu, Kansaneläkelaitos voi riippumatta siitä, mitä 30 §:ssä säädetään, asianosaista kuultuaan käsitellä asian uudelleen.

32 §

Takaisinperintä

Jos erityistukea on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, liikaa maksettu tuki on perittävä takaisin.

Takaisinperinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos tämä katsotaan kohtuulliseksi eikä aiheeton maksaminen ole johtunut tuen saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai jos aiheettomasti maksettu määrä on vähäinen.

Takaisinperittävä määrä voidaan kuitata Kansaneläkelaitoksen myöhemmin maksamasta etuudesta. Ilman suostumusta kuittaaminen voidaan kuitenkin kohdistaa vain erityistukeen, kansaneläkkeeseen ja perhe-eläkelain mukaiseen perhe-eläkkeeseen.

Takaisinperintää koskeva lainvoimainen päätös saadaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

6 luku

Erinäiset säännökset

33 §

Tietojensaantioikeus

Kansaneläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada pyynnöstä salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista tai muuten tämän lain mukaisen yksittäisen

tehtävän täytäntöönpanoa varten välttämättömät tiedot:

1) valtion ja kunnan viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä;

2) eläketurvakeskukselta, eläke- ja vakuutuslaitokselta sekä muulta eläkkeen tai korvauksen myöntäjältä tai maksajalta;

3) potilasvakuutus- ja liikennevakuutuskeskukselta;

4) työnantajalta.

Kansaneläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada pyynnöstä salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta käsiteltävänä olevan asian ratkaisemista varten välttämättömät tiedot rahalaitokselta koskien etuudenhakijaa tai -saajaa, hänen puolisoaan sekä kuolinpesää, jossa etuudenhakija tai -saaja tai hänen puolisonsa on osakkaana, jollei riittäviä tietoja ja selvityksiä muutoin saada ja on perusteltua syytä epäillä etuuden hakijan tai saajan antamien tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta eikä hän ole antanut suostumustaan tietojen saamiseen. Pyyntö tietojen saamiseksi tulee esittää kirjallisena, ja ennen pyynnön esittämistä hakijalle tai saajalle on annettava siitä tieto.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, Kansaneläkelaitoksella ja tämän lain mukaisella muutoksenhakuelimellä on oikeus saada pyynnöstä etuuden ratkaisemista varten lääkäriltä tai muulta terveydenhuollon ammattihenkilöstä annetun lain (559/1994) tarkoitetulta ammattihenkilöltä sekä potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitetulta terveydenhuollon toimintayksiköltä tai sosiaalipalvelun tuottajalta tai muulta hoitolaitokselta lausunto ja välttämättömät tiedot etuudenhakijan potilasasiakirjoista, kuntoutuksesta, terveydentilasta, hoidosta sekä työkyvystä, jollei etuudenhakija itse toimita edellä mainittuja tietoja.

Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulla ammattihenkilöllä tai sosiaalipalvelun tuottajalla on oikeus saada 3 momentissa säädetyn tiedonantovelvollisuuden perusteella antamistaan lausunnoista kohtuullinen palkkio.

Sen lisäksi, mitä tässä pykälässä säädetään, noudatetaan, mitä kansaneläkelain 46 c, 46 d, 46 i ja 46 j §:ssä säädetään.

34 §

Tietojen käyttö

Kansaneläkelaitoksella on oikeus yksittäistapauksessa käyttää tämän lain mukaista etuutta käsitellessään muiden sille säädettyjen tehtävien hoitamista varten saamia tietoja, jos on ilmeistä, että ne vaikuttavat tämän lain mukaiseen etuuteen ja tiedot on lain mukaan otettava huomioon päätöksenteossa ja Kansaneläkelaitoksella olisi oikeus saada tiedot muutoinkin erikseen.

35 §

Tekninen käyttöyhteys

Kansaneläkelaitoksella on sen lisäksi, mitä viranomaisten julkisuudesta annetun lain (621/1999) 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus saada teknisen käyttöyhteyden avulla mainitussa momentissa säädettyin edellytyksin edellä 33 §:n 1 momentissa tarkoitettuja salassa pidettäviä tietoja. Kansaneläkelaitoksella on oikeus saada teknisen käyttöyhteyden avulla myös 33 §:n 3 momentissa mainittuja tietoja siltä osin kuin tiedot koskevat potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 2 §:n 4 kohdan mukaista terveydenhuollon toimintayksikköä tai sosiaalipalvelun tuottajaa tai muuta hoitolaitosta.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietoja pyytävän on esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

36 §

Ulosmittaus

Erityistukea ei saa ulosmitata.

Sopimus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan oikeuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, noudatetaan, mitä kansaneläkelain 79 §:n 3 momentissa säädetään.

37 §

Rahoitus

Valtio korvaa Kansaneläkelaitokselle tämän lain nojalla maksettavista erityistuista aiheutuvat kustannukset.

Kansaneläkelaitoksen on neljä arkipäivää ennen valtioneuvoston asetuksessa määrättyä maksupäivää ilmoitettava valtiolle määrä, joka tarvitaan Kansaneläkelaitoksen arvion mukaan maksukuukautena maksettavien erityistukien maksamiseen. Kalenterikuukautena maksettujen erityistukien yhteismäärän ja saman kuukauden ennakkojen erotus otetaan huomioon maksukuukautta seuraavan kuukauden ennakkoa määrättäessä.

Valtion on 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen perusteella maksettava Kansaneläkelaitokselle ilmoituksen mukainen rahamäärä viimeistään yksi pankkipäivä ennen erityistukien maksupäivää.

38 §

Indeksisidonnaisuus

Tämän lain 6, 7, 9, 19 ja 21 §:n rahamäärät sekä tämän lain mukaan myönnettyjen erityistukien rahamäärät sidotaan elinkustannusten muutoksiin siten, että niitä muutetaan samanaikaisesti ja samassa suhteessa kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Tämän lain 6, 7, 9, 19 ja 21 §:n rahamäärät vastaavat kansaneläkeindeksin sitä pistelukua, jonka mukaan vuonna 2001 maksettavina olevien kansaneläkkeiden suuruus on laskettu.

7 luku

Voimaantulosäännökset

39 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä lokakuuta 2003.

Erityistuki myönnetään myös ennen tämän lain voimaantuloa 65 vuotta täyttäneelle tai työkyvyttömäksi tulleen maahanmuuttajalle.

Laskettaessa 4 §:n 2 momentin mukaista aikaa otetaan huomioon myös aika ennen tämän lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Laki

kansaneläkelain 30 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain (347/1956) 30 a §:n 1 momentin johdantokappale, sellaisena kuin se on laissa 724/2001, seuraavasti:

30 a §

Henkilölle, jonka toimintakyvyn voidaan sairauden tai vamman johdosta arvioida olevan yhdenjaksoisesti ainakin vuoden ajan alentunut ja joka on täyttänyt 65 vuotta taikka saa tämän lain mukaista työkyvyttömyyseläkettä, työntekijäin eläkelain 8 §:n 4 momentissa tarkoitettujen lakien mukaista tai muuta vastaavaa työ- tai virkasuhteeseen perustuvaa täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä taikka kansanedustajain eläkelain (329/1967) taikka valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen

ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain (870/1977) mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä tai maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain (/2002) mukaista erityistukea työkyvyttömyyden perusteella, maksetaan tarvittavan hoidon ja palvelusten tai erityiskustannusten korvaamiseksi eläkkeensaajien hoitotukea:

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

eläkkeensaajien asumistukilain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä heinäkuuta 1978 annetun eläkkeensaajien asumistukilain (591/1978) 1 §:n 1 momentin 4 ja 5 kohta, sellaisena kuin niistä on 5 kohta laissa 981/1996, sekä
lisätään 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi viimeksi mainitussa laissa, uusi 6 kohta seuraavasti:

1 §

Asumiskustannusten alentamiseksi maksetaan tämän lain mukaan asumistukea Suomessa asuvalle henkilölle, joka on täyttänyt 65 vuotta. Samoin asumistukea maksetaan 16 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka saa:

4) täyden työkyvyttömyyden perusteella myönnettyä lakisääteisen tapaturmavakuutuksen, liikennevakuutusta koskevien eri lakien tai sotilasvammalain mukaista jatkuvaa tapaturmaeläkettä, elinkorkoa, työkyvyttömyyseläkettä tai

sellaista ansionmenetyksen korvausta, jota maksetaan, kun liikennevahingon sattumisesta on kulunut vuosi;

5) edellä mainittuja etuuksia vastaavaa ulkomailta maksettavaa etuutta; taikka

6) maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain (/2002) mukaista erityistukea työkyvyttömyyden perusteella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

perhe-eläkelain 15 b §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 17 päivänä tammikuuta 1969 annetun perhe-eläkelain (38/1969) 15 b §:n 3 momentin 11 ja 12 kohta, sellaisina kuin ne ovat, 11 kohta laissa 982/1996 ja 12 kohta laissa 683/2002, sekä
lisätään 15 b §:n 3 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 105/1982, 54/1985, 916/1998 ja /2002 sekä mainituissa laeissa 982/1996 ja 683/2002, uusi 13 kohta seuraavasti:

15 b §

Vuosituloksi ei kuitenkaan lueta (*etuoikeutetut tulot*):

11) kansaneläkelain mukaista eläkkeensaajien hoitotukea, vammaistukilain (124/1988) mukaista vammaistukea tai rintamasotilaseläkelain mukaista rintamalisää;

12) ulkomailta maksettavaa eläkettä ja korvausta, jos Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista niin johtuu, sekä 2—5, 7—9, 9 a ja 11 kohdassa etuoikeutetuiksi tuloiksi säädettyjä etuuksia vastaavia ulkomailta maksettavia etuuksia; eikä

13) maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain (/2002) mukaista erityistukea.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

vammaistukilain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1988 annetun vammaistukilain (124/1988) 1 §:n 1 momentin 3 kohta, sellaisena kuin se on laissa 985/1996, sekä
lisätään 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 4 kohta seuraavasti:

1 §
Suomessa asuvalla 16—64-vuotiaalla henkilöllä, joka ei saa

3) kansanedustajain eläkelain (329/1967) tai valtioneuvoston jäsenen oikeudesta eläkkeeseen ja hänen jälkeensä suoritettavasta perhe-eläkkeestä annetun lain (870/1977) mukaista työkyvyttömyyseläkettä tai yksilöllistä varhaiseläkettä; taikka

4) maahanmuuttajan erityistuesta annetun lain (/2002) mukaista erityistukea työkyvyttömyyden perusteella,

on oikeus sairaudesta tai vammasta johtuvan avuntarpeen, haitan ja erityiskustannusten perusteella saada vammaistukea sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 2002